



TÜRKİYE BİYOETİK DERNEĞİ

TURKISH BIOETHICS ASSOCIATION

Sayı:310

29.06.2009

T.C. Sağlık Bakanlığı
Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü
Sıhhiye-ANKARA

Sayın Prof. Dr. Safa Kapıcıoğlu,

İlgi: "Tıp Etiği ve Tıp Tarihi" disiplininin Tıpta Uzmanlık Tüzüğü ve Yönetmeliği'ne yeniden alınmasına ilişkin gerekçeli Rapor.

Temel çalışma alanımız olan Deontoloji, Tıp Etiği ve Tıp Tarihi disiplini, "Tıpta Uzmanlık Tüzüğü"nden 2002 yılında çıkarılmış olup, hazırlanmakta olan Tıpta Uzmanlık Yönetmeliği taslağından da kapsamamıştır. Disiplinimizin sağlık eğitimini düzenleyen hukuki metinlerde yer almaması, yetişmekte olan sağlık çalışanı kuşaklarının eğitiminde önemli bir eksiklik yaratmakta; alan akademisyenleri ve araştırmacıları için ciddi hak kayıplarına yol açmakta; yakın gelecekte daha da gelişmeye açık biyoetik alanında ülkemizde uzmanların yetişmesi açısından ciddi bir eksiklik ortaya çıkaracağı öngörülmektedir. Tıp eğitimini düzenleyen Tüzük ve Yönetmelik'e disiplinimiz mutlaka yeniden dahil edilmelidir. Bu konuda ülkemizde Deontoloji, Tıp Etiği ve Tıp Tarihi anabilim dallarının desteği ile camiamızı temsilen, Türkiye Biyoetik Derneği tarafından hazırlanmış gerekçeli raporumuz ekte sunulmaktadır.

Sağlık Bakanlığı uzmanlarının ve Tıpta Uzmanlık Kurulu üyelerinin bu konunun aciliyetine ve önemine gereken duyarlıkla yaklaşacaklarına güveniyoruz. Desteğiniz için teşekkür ederiz.

Saygılarımızla.

Türkiye Biyoetik Derneği
Yönetim Kurulu

Türkiye Biyoetik Derneği

Yazışma Adresi

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı
Temel Bilimler Binası Giriş Katı
Cerrahpaşa 34098 İstanbul
Tel: 0212 414 30 00 /22681
Faks: 0212 414 30 36
tbd@biyoetik.org.tr
www.biyoetik.org.tr

23.06.2009

Tıp Etiği ve Tıp Tarihi uzmanlık alanının Tıpta Uzmanlık Tüzüğü ve Yönetmeliğinden çıkarılmasının yarattığı sorunlar ve hak kaybına ilişkin Türkiye Biyoetik Derneği Raporu:

Ülkemizde tıp fakültesinde ilk kez 1856 yılında verilmeye başlayan tıp tarihi derslerine 1876 yılında deontoloji dersleri de eklenmiş ve disiplinimiz 1933 Üniversite Reformu ile tıp eğitiminde yer almaya devam etmiştir. 1962 yılında ise "Deontoloji ve Tıp Tarihi" adıyla Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nde yer alarak bir tıp uzmanlık alanı olma niteliğini kazanmış, geleneğini bu nitelik çerçevesinde oluşturarak başarıyla sürdürmüştür. 1980'li yıllardan başlayarak tıp etiği ve biyoetik alanına ilişkin sorunların tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yaygın olarak tartışılmaya başlanmasıyla birlikte dersin adına ve içeriğine "tıp etiği" eklenmiştir. Günümüzün gereksinimleri doğrultusunda dünyayla eş zamanlı olarak tıp etiği dersleri ağırlıklı olmak üzere tıp tarihi ve tıp deontolojisi konularını içeren dersler, lisans ve lisansüstü düzeylerde ilgili anabilim dalları tarafından yürütülmektedir.

Ülkemizde alanımıza akademisyen ve uzman yetiştirmek için doktora ve tıpta uzmanlık sınavı yöntemlerine başvurulmaktadır. Doktora programları açmak için en az 3 öğretim üyesi bulunması gerektiğinden ve birçok tıp fakültesinde yeterli öğretim üyesi bulunmadığından doktora programlarını açmak oldukça güçtür. Üstelik verilen doktora kadrolarının son derece yetersiz olması başvuruları sınırlandıran bir başka etkidir. Bu nedenle tıpta uzmanlık programlarının, bu alanın uzman ve akademisyen gereksinimini karşılayan en önemli kaynak olduğu açıktır.

Ancak tıp etiği, tıp tarihi ve deontoloji konusunda tarihsel bir geleneğe ve birikime sahip olan uzmanlık alanımızın 19 Haziran 2002 tarihinde Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nden çıkarılması, hem tıp eğitimi hem de etik değerlerden ve tarihsel mesleki geleneklerden bağımsız düşünülemez olan hekimlik mesleği açısından talihsiz bir dönüm noktası olmuştur. Gerek hekimlik uygulamalarında gerekse biyomedikal araştırma süreçlerinde önemi giderek artan etik sorunların ele alındığı ve çözüm önerilerinin geliştirildiği tek akademik çalışma ve uzmanlık alanı olan alanımızın, Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nden çıkarılması konuyla ilgili çevrelerde şaşkınlık ve üzüntü yaratmıştır.

Tıbbi uygulama ve araştırmalarda evrensel etik değerlere sahip çıkan ve bunların yaşama geçirilmesinin gerekliliğine ve önemine inanan uzmanlık derneğimiz Türkiye Biyoetik Derneği, 2002 tarihinden bu güne konuyla ilgili olarak pek çok girişimde bulunmuştur. Bu süreçte değişik platformlarda alanın Tüzükten çıkarılmasının yaratacağı sorunlar gündeme getirilmiş, bu karardan vazgeçilmesi ve alanımızın Tüzükte yeniden yer alması konusunda çaba gösterilmiştir.

Tarihsel geleneği, birikimi, deneyimine karşın Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nden çıkarılmış olan disiplinimizin, günümüz hekimlik mesleğinin gereksinimleri ve çağdaş tıp eğitiminde etik değerlerin eğitiminin önemi göz önünde bulundurularak Tıpta Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'nde hak ettiği yeri almalıdır.

Sonuç olarak,

- Hazırlanmakta olan Taslak metinde disiplinimizin adının, içeriği ve gereksinimler göz önünde bulundurularak "Tıp Etiği ve Tıp Tarihi" olarak yer alması uygun olacaktır. 2004 yılında Türkiye Biyoetik Derneği tarafından düzenlenen ve tıp fakültelerinin ilgili anabilim dalları akademisyenlerinin katılımıyla yapılan "V. Tıp Etiği Sempozyumu: Tıp Fakültelerinde Etik Eğitimi" adlı toplantıda, alanın adının "Tıp Etiği ve Tıp Tarihi" olarak değiştirilmesi, isim değişikliği konusunda gerekli yasal düzenlemelere başvurulması karar altına alınmış ve sonuç bildirdesinde de dile getirilmiştir.
- Ülkemizde Tıp Etiği Tıp Tarihi alanı Cumhuriyet öncesi dönemden beri tıp fakültelerinde yapılandırılmış ve Tıpta uzmanlık tüzüğünde yer almış bir çalışma disiplindir. Biyoetik ve Tıp Etiği konuları bugün tüm dünyada ve ülkemizde tıbbi uygulamalarda en çok dile getirilen, üzerinde çalışılan, araştırmalar yürütülen konulardandır. Hasta hakları, aydınlatılmış onam uygulamaları, hekim kimliği, hekim-hasta iletişimi, hekim sorumluluğu, hekimlikle ilgili yasal belgeler, klinik ilaç araştırmaları, etik kurullar, biyomedikal araştırmalar, bilimsel yayın etiği, sağlık hukuku gibi konular bu disiplinin başta gelen uğraş alanlarındandır.
- Hem lisans hem de lisansüstü eğitimde tıp etiği konuları alanın uzmanları tarafından verilmelidir. Ayrıca Avrupa Birliği sürecinde biyoetik, tıp etiği, sağlık hukuku konularının tıp eğitimi müfredatında (lisans ve lisansüstü programlarda) yer alması bir zorunluluktur.
- Ülkemizde bu alandaki uzman sayısı oldukça yetersiz görünmektedir. Üniversitelerimizde bu nedenle ilgili bölümler açılmamakta, açılmalarda ise kadro ihtiyacı giderilememektedir. Üniversitelerimizde doktora programı açılması için en az 3 öğretim üyesi bulunması koşulu nedeniyle de, doktora programlarının oluşumunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Üstelik doktora süreci uzmanlık eğitimi ile karşılaştırıldığında daha da uzundur.
- Sağlık Bakanlığında "Hasta Hakları Birimleri"nde, yeni ihdas edilen "Deontolog" kadrosunda ve yeni yayımlanmış bulunan "Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik"le yapılandırılacak olan Etik Kurullarda etik uzmanı ve deontolog üye bulunması gerekmektedir. Oysa bu görevlendirilme için uzman üye bulmakta ciddi sorun yaşanmaktadır. Bu sıkıntı artarak devam edecektir.
- Bunlara ek olarak tıp ve sağlık bilimleri kökenli Tıp Etikçilerine gereksinim vardır. Tıpta uzmanlık tüzüğü tıp fakültesi mezunlarının bu alana girmesini sağlayan önemli bir kanaldır. Tıp konuları üzerinde etik tartışma bu alanda formasyona sahip bireylerce daha etkili biçimde sürdürülebilir. Alanın Tüzükten ve Yönetmelik'ten çıkarılması hekimlere ve diğer sağlık çalışanlarına bu uzmanlık yolunu ve çalışma alanını da kapatacaktır.

Deontoloji, Tıp Etiği ve Tıp Tarihi anabilim dalları mensupları ve Türkiye Biyoetik Derneği üyeleri tüm bu gerekçelerle, çalışma alanımızın Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nden çıkarılmasını önemli bir eksiklik olarak nitelendirmekte ve alanın Tüzüğe ve Yönetmeliğe yeniden dahil edilerek, bu yanlışlığın bir an önce giderilmesine dikkat çekmektedirler.

Sağlık Bakanlığı'nda konu ile ilgili uzmanların bu sorunun giderilmesi için gerekli duyarlılığı ve özeni göstereceklerine ve bizlere destek vereceklerine inanıyoruz.

Saygılarımızla.

**Türkiye Biyoetik Derneği
Yönetim Kurulu**

Deontoloji, Tıp Etiği ve Tıp Tarihi Anabilim Dalları Başkanları:

1. Prof. Dr. Berna Arda, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji A.D.
2. Prof. Dr. Erdem Aydın, Ankara Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
3. Prof. Dr. Nil Sarı, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
4. Prof. Dr. Şefik Görkey, İstanbul Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
5. Prof. Dr. Öztan Usmanbaş, İstanbul Tıp Fakültesi, Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
6. Prof. Dr. Nermin Ersoy, Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı
7. Prof. Dr. İltar Uzel, Adana, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
8. Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir, Bursa, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deontoloji A.D.
9. Prof. Dr. Sevgi Şar, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği ve Deontolojisi A.D.
10. Doç. Dr. Nesrin Çobanoğlu, Ankara, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.

11. Yrd. Doç. Dr. Hafize Öztürk Türkmen, Antalya, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji A.D.
12. Yrd. Doç. Dr. Gülay Yıldırım, Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
13. Yrd. Doç. Dr. Mustafa Karatepe, Denizli, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji A.D.
14. Yrd. Doç. Dr. Murat Aksu, Tokat, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji A.D.
15. Yrd. Doç. Dr. Çağatay Üstün, İzmir, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi A.D.
16. Yrd. Doç. Dr. Şükran Sevimli, Van, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Deontoloji A.D.
17. Yrd. Doç. Dr. Atilla Özgür, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimlik Tarihi ve Deontolojisi A.D
18. Yrd. Doç. Dr. Esin Karlıkaya, Edirne, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Deontoloji A.D.